

wi opracowanie znacznie rozszerzone i wzbogacone o nowe elementy i wiadomości. Jest to opracowanie wszechstronne; opis procesu technologicznego obejmuje 11 stron, resztę książki poświęcono zagadnieniom dotyczącym surowców, materiałów pomocniczych oraz stosowanych w produkcji urządzeń. Na pozytywną ocenę zasługuje szerokie rozwinięcie rozdziału poświęconego klejom oraz uzupełnienie treści omówieniem płyt stolarskich i lignofolu.

Uwagi krytyczne odnoszą się do szczegółów raczej drugorzędnych, jak np. brak odwołań do literatury lub niepełne odwołania dotyczące materiałów tabelarycznych, zbyt częste stosowanie fotografii obrabiarek i urządzeń tam, gdzie czytelnik odniósłby większą korzyść zapoznając się ze schematem działania. Są to uwagi, które zasługują na przemyślenie w toku realizacji przyszłych wydań, lecz nie mają na celu obniżenia wartości omawianej książki.

Podręcznik przeznaczony dla wydziałów technologii drewna stanowi cenne ogniwo w zaspokajaniu potrzeb dydaktycznych studentów, zwłaszcza studiujących zaocznie oraz potrzeb techników przemysłu drzewnego. Niezależnie od potrzeb szkolnictwa, powinien on odegrać dużą rolę w podwyższaniu kwalifikacji zawodowych robotników i pracowników przemysłu drzewnego. Z tego względu powinien się znaleźć w odpowiedniej liczbie egzemplarzy w bibliotekach przedsiębiorstw przemysłu drzewnego i w bibliotekach OZLP.

W ujęciu syntetycznym książkę Parczewskiego, Wierzbickiego i Sadowskiego trzeba ocenić pozytywnie i przyjąć z dużym uznaniem.

Mieczysław Matejak

Jan Gromadzki. **Technologia produkcji oklein i obłogów** — PWRiL, Warszawa, 1969 r. s. 315, tabel 32, rysunków 156.

Książka mgra inż. Jana Gromadzkiego „Technologia produkcji oklein i obłogów” jest jednym z pierwszych krajowych opracowań ujmujących całościowo procesy, technologie produkcji, urządzenia i maszyny produkcyjne oraz dokumentację towarzyszącą produkcji oklein i obłogów. Przeznaczona jest ona dla inżynierów, techników i studentów technologii drewna.

Całość zagadnień autor ujął w 11 rozdziałach.

Rozdział pierwszy zawiera, poza rysem historycznym produkcji oklein, podstawowe podziały oklein tartych i skrawanych, sposoby ich pomiaru, pakowania, przechowywania i transportu oraz warunki odbioru technicznego.

Rozdział drugi poświęcony jest krajowym gatunkom drewna okleinowego oraz ich charakterystyce jakościowej. Autor wskazuje na istnienie rezerwy surowca okleinowego o wysokich walorach zdobniczych, jakim jest drewno małowymiarowe, które nie jest w dostatecznym stopniu wykorzystane ze względu na brak w wyposażeniu okleinianń skrawarek o małym prześwicie i nożach długości 1000—1500 mm.

W trzecim rozdziale omówiono ogólnie budowę anatomiczną i chemiczny skład drewna podzwrotnikowego. Autor zestawił w tabeli niektóre gatunki drewna podzwrotnikowego o szkodliwym działaniu na zdrowie człowieka, wyszczególniając objawy schorzeń i substancje, które je wywołują.

Podano własności 20 gatunków drewna podzwrotnikowego najczęściej importowanego do Europy, wraz z omówieniem zastosowania i wskazówkami technologicznymi. Omówiono również klasyfikację jakościową drewna podzwrotnikowego.

Rozdział czwarty ujmuje całość zagadnień składowania i konserwacji drewna. Omówiono metody oraz urządzenia i preparaty zabezpieczające

drewno okleinowane przed rozwojem grzybni, owadów i pękaniem.

W rozdziale piątym omówiono szczegółowo proces przygotowania drewna okleinowego do skrawania. Podkreślono różnice w procesie manipulacji okleinowego drewna krajowego i podzwrotnikowego. Szczególnie szeroko ujęto i zilustrowano schematami pozyskiwanie półfabrykatów do skrawania płaskiego. Zagadnienie obróbki hydrotermicznej drewna okleinowego i jej rodzaje: parzenie, warzenie, nagrzewanie prądem elektrycznym, technikę i technologię tych procesów oraz budowę urządzeń zilustrowano wieloma schematami i szczegółowymi opisami. Podano wiele praktycznych wskazówek technologicznych. Odczytywanie niektórych schematów jest jednak utrudnione z powodu braku opisu stosowanych oznaczeń. Dodatkowe utrudnienie dla czytelnika stanowi fakt, że autor stosował często do oznaczenia wilgotności literę U nie przyjętą w terminologii polskiej. I tak np. U_F oznacza wilgotność punktu nasycenia włókien; jest to oznaczenie stosowane w literaturze niemieckiej, nie zawsze znane czytelnikowi polskiemu. Rysunki 71 i 72 są pozbawione opisu. Wydawałoby się słuszne umieszczenie w tym rozdziale schematów procesów technologicznych oklein, które niesłusznie umieszczono w rozdziale 1. W wymienionych przypadkach sumują się niedociągnięcia Autora i Redakcji Wydawnictwa.

W rozdziale szóstym omówiono proces skrawania oklein i obłogów na skrawarkach płaskich, pionowych, mimośrodowych, obwodowych i stożkowych. Każdorazowo omówienie procesu rozpoczynano od ogólnej budowy obrabiarki, aby opis zespołów, ich roli i zadań w procesie skrawania zakończyć wyjaśnieniem podstawowych elementów danego rodzaju skrawania. Schematy obrabiarek ułatwiają zrozumienie opisu ich działania. Dużo uwagi po-

święcono bezpieczeństwu obsługi. Zilustrowano i podano sposoby, przygotowania półfabrykatów do skrawania podstawowych, najczęściej spotykanych gatunków drewna. Wiele uwagi autor poświęcił zagadnieniu ostrzenia noży, mikroostrzy i ich wpływu na jakość oklein i trwałość noża. W tabeli zestawiono najczęściej spotykane wady ostrzenia i przyczyny ich powstawania. Czytelnik znajdzie w tym rozdziale drobne błędy redakcyjne, jak: nieoznaczenie rysunku numerem, błędy w opisie i oznaczeniach rys. 96 oraz błędy w rzutowaniu w rys. 133. Podobne niedociągnięcia spotykamy w następnym rozdziale w rysunkach 139 i 142.

Rozdział siódmy poświęcono suszeniu oklein i obłogów. Omówiono i schematami zilustrowano wiele typów suszarni rolkowych i taśmowych. Uwy-puklono korzyści uzyskane przez zastosowanie w suszarniach przelotowych dysz o nawiewie powietrza prostopadłym do powierzchni suszonych oklein.

Zagadnienie obróbki wykończeniowej oklein przedstawiono w rozdziale ósmym. Krótko opisano operacje wykończeniowe, a szczegółowo linię do trasowania oklein firmy „Cremona”. Produkcję formatek okleinowych przedstawiono jako przyszłościową produkcję okleiniarni. Zilustrowano i krótko omówiono spajarkę do oklein łączącą arkusze oklein nitką klejową.

Rozdziały dziewiąty i dziesiąty zajmują się kolejno: dokumentacją materiałową okleiniarni, wydajnością urządzeń i zdolnością produkcyjną okleiniarni. Zdefiniowano i określono wzorami podstawowe pojęcia. Zestawiono w tablicy przeciętne wskaźniki wydajności oklein w naszych zakładach produkcyjnych w latach 1961—1968; ciekawe byłoby podanie wartości porównawczych innych krajów. Przy omawianiu dokumentacji autor powołuje się na wiele druków i ich kolumn nie załączając wzorów; w tych warunkach tekst jest trudny do zrozumienia. W

rozdziale jedenastym przedstawiono perspektywy zmian w produkcji oklein na tle rozwoju przemysłu meblarskiego.

Książka J. Gromadzkiego daje pełny pogląd na całokształt zagadnień związanych z produkcją oklein, przedstawia wartość teoretyczną i praktyczną. Stanowi ona ważną pozycję w polskiej literaturze fachowej i odegra pozytywną rolę w dziedzinie dydaktyki i praktyki drzewnictwa.

Roman Rabiej

Stojanow W. Istorija na gorskoto stopanstwo na Balgarija (Historia gospodarstwa leśnego w Bułgarii). Cz. I Sofia 1968, s. 273. Wydawnictwo Bułgarskiej Akademii Nauk.

Dzieje leśnictwa bułgarskiego zostały w całości i gruntownie opracowane dzięki członkowi Akademii Nauk Rolniczych prof. W. Stojanowowi. Pierwsza część jego pracy dotyczy okresu do 9 września 1944 r., gdy nastąpiło oswobodzenie Bułgarii od hitlerowskiego najeźdźcy i obejmuje czasy od ostatnich dziesięcioleci panowania tureckiego w Bułgarii. Druga część pracy mająca się dopiero ukazać będzie dotyczyła leśnictwa w Bułgarskiej Republice Ludowej.

Książka składa się z siedmiu rozdziałów.

W pierwszym omawiany jest stan lasów i leśnictwa Bułgarii jeszcze pod władzą turecką. Poza danymi statystycznymi co do powierzchni lasów, składu gatunkowego, stosunków własnościowych, omówiono daleko idące wyniszczenie lasów wszędzie tam, gdzie dostęp do nich był możliwy oraz hamowanie naturalnego odnowienia lasów przez wypas w nich inwentarza żywego, przede wszystkim owiec i kóz. Ogromną przewagę miały lasy liściaste, przy czym dąb odgrywał w nich szczególnie dużą rolę. Dane statystyczne wskazywały, że w połowie ub. stulecia lasy zajmowały około 45% po-

wierzchni kraju, dane te jednak nie były ściśle i w rzeczywistości powierzchnia ta była znacznie mniejsza. Dopiero w latach pięćdziesiątych ubiegłego stulecia powstały pierwsze próby opracowania norm prawnych dotyczących lasów i ustalenia podstaw polityki leśnej na obszarach należących do Turcji, a z których powstała w przyszłości niezależna Bułgaria.

Rozdział drugi dotyczy okresu od zdobycia przez Bułgarię niepodległości (1878 r.) do końca XIX w. W tych czasach nastąpiło stopniowe przenikanie gospodarki kapitalistycznej, przy czym sam upadek panowania tureckiego był połączony z rozbięciem modelu feudalnej gospodarki ustalonego przez Turcję. Według niedokładnych danych statystycznych, z końcowych lat omawianego okresu, obszar zalesiony miał wynosić 31,6% powierzchni kraju. Większość stanowiły lasy komunalne, a mianowicie trochę ponad połowę powierzchni leśnej, 30% tej powierzchni — lasy państwowe, 17% — lasy prywatne, głównie lasy należące do osób posiadających poniżej 50 ha lasu i wreszcie drobny odsetek lasy kościelne, klasztorne itp. Z powstaniem państwa bułgarskiego stało się rzeczą konieczną powołanie aparatu do administrowania lasami państwowymi i mającego pieczę nad resztą lasów. Brak osób z odpowiednim przygotowaniem teoretycznym i praktycznym utrudniał zorganizowanie właściwych władz leśnych. Szczególną trudność sprawiał brak norm prawnych regulujących użytkowanie lasów komunalnych przez ludność wiejską i miejską. Te, jak i inne sprawy starano się oprzeć na odpowiednich ustawach i dla ich opracowania sprowadzono wybitnych leśników zagranicznych, przede wszystkim Francuzów. Uchwalone ustawy miały charakter postępowy, ale nie uwzględniały prymitywnych warunków panujących w Bułgarii i w praktyce nie były realizowane. Sytuację pogarszał fakt, że aparat administracyjny często świado-